

Regina Petersens tale om kvindelige lægers forhold

Taler

Regine Grønberg-Petersen
Læge

Dato

28. september 1911

Sted

København

Omstændigheder

Talen blev holdt ved Dansk Kvindesamfunds Københavns-Kreds' jubilæumsmøde den 28. Septbr. 1911. Mødets tema: *Hvad har Kvinder naaet i de sidste 40 Aar, og hvad har de endnu tilbage at naa?*

Det var i 1874, at en modig og handledygtig Kvinde brød den første Bresche i en af de mange Privilegiets Mure, som Mænd - til umaadelig Skade for en naturlig Samfundsudvikling — har været Mestre i at oprejse ikke blot mellem sig og Kvinderne, men ogsaa i høj Grad mellem sig selv indbyrdes, og som det i lange Tider vil blive Kvindernes største og betydningsfuldeste Opgave at arbejde paa at nedbryde.

Det var altsaa i Begyndelsen af Aaret 1874, at en Kvinde indgav Ansøgning til Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet om Tilladelse til at studere Medicin ved Københavns Universitet. Dette gav Stødet til en Række vidtløftige Forhandlinger mellem de høje og lærde Herrer. Sagen vandrede fra Ministerium til Konsistorium og fra Konsistorium til de forskellige Fakulteter, tilbage til Konsistorium, der gav Indberetninger til Kultusministeriet. Her udarbejdedes der saa — dog først efter en indhentet Udtalelse af Justitsministeriet - et Udkast, der (efter Forelæggelse i de enkelte Fakulteter og Konsistorium) blev gjort til Genstand for Afstemning i den akademiske Lærerforsamling og endelig efter c. 1 1/2, Aars Forløb udstedtes den kgl. Forordning af 25. Juni 1875, hvorefter det tillades Kvinder at erhverve akademisk Borgerret ved Københavns Universitet.

Indenfor det medicinske Fakultet afgaves der en Flertalserklæring og en Mindretalserklæring. Denne sidste er i en fornøden Omskrivning i formildet Form gengivet i Universitetets statistiske Aarbog. Man anser det i denne Mindretalserklæring for at blive til ubodelig Skade og at ville medføre meget beklagelige Forhold for vort Universitet, naar dets Bestemmelser forandres i en

saadan Hensigt. Og hvad der navnlig maatte opfordre til af al Magt at modarbejde Kvinders Indtrængen mellem de medicinske Studerende, var Hensynet til disse og den almindelige Sømmelighedsfølelse, og at de studerende paa Grund af denne vilde være stemte imod Kvindernes Indtrængen var forklarligt nok. Det var endivere glædeligt at se, at der baade i England og Amerika videnskabeligt bevistes, at Kvinden aldrig kunde vinde Mandens Evner, men kun opnaaede at miste alle de Kvindekønnet tilhørende Fortrin og særegne Begavelse og gjordes uskikket til sin Bestemmelse her i Livet, hvilket hun vitterligt kun opfyldte som Mandens Hustru. Og Erklæringen sluttes endelig i Udtryk, der virker uhyggelige i al deres Brutalitet: Den offentlige Prostitution er et nødvendigt Onde, kvindelige Medicinere et unødvendigt Onde. Der var dog kun en eneste Mand, der mente at maatte fremkomme med en saadan Mindretalserklæring. I Modsætning til denne virker Flertalserklæringen ved sin kølige og værdige Ro. Den mener at maatte tilraade Kvinderne en omhyggelig Prøvelse, naar de vilde følge et formentligt Kald til at virke som Læge, men da der baade fra ældre og nyere Tid findes enkelte Eksempler paa, at Kvinder have opnaaet at indtage et hæderligt Standpunkt baade i selve Lægevidenskaben og dens praktiske Udøvelse, vilde det være ubilligt at nægte Kvinder, som alvorligt attraa det, Adgang til at udvide deres Evner og erhverve sig Kundskaber i denne Retning; — Og: man (Flertalserklæringens Mænd) nærer for *Kvindernes* egen Skyld Betænkelighed, hvad det angaar, at de skulde studere sammen med de mandlige, men »vi frygter aldeles ikke for, at der fra vore Studenters Side skal rejse sig Vanskeligheder for Sagen«.

Den første Forhindring var altsaa klaret, og 1885 fik Danmark sin første kvindelige Læge, Frk. Nielsine Nielsen, hvem De sikkert alle har hørt nævne. Men heller ikke den første Ansættelse som Kandidat gik helt stille af; thi Frk. Nielsens Ansøgning om en Kandidatplads ved Kommunehospitalet foranledigede Københavns Magistrat til at forespørge Direktøren for Frederiks Hospital, hvorledes man dér vilde stille sig i et saadant Tilfælde, og da Svaret blev, at det maatte betragtes som en Selvfølge, at de kvindelige Kandidater stilledes lige med de mandlige ved Ansøgningen om Kandidatpladser, indgav den Mand, som havde udtalt sig i Mindretalserklæringen og som var Overlæge ved Frederiks Hospital, sin Afskedsbegæring, da han ikke kunde efterkomme et Paalæg om eventuelt at optage kvindelige Kandidater paa sin Afdeling. Og da det Kompromisforslag, Konsistorium kom med, ikke billigedes af Ministeriet, bevilgedes Overlægens Afskedsbegæring.

Siden 1885 har 63 Kvinder taget medicinsk Embedseksamen herhjemme.

I al Almindelighed saa man naturligvis paa de kvindelige Pionerer i den medicinske Verden med samme Øjne, hvormed man betragtede alle de Kvinder, der var med til at rydde det første Stykke Vej til Maalet: Kvindens Ligeberettigelse. Deres Handlemaade var jo ukvindelig, ikke passende, i unaturlig, i Grunden latterlig.

Og hvorledes stillede de mandlige Studiekammerater sig. Alt i alt maa det siges, at Flertalserklæringens Mænd havde Ret, naar de ikke frygtede Vanskeligheder fra de mandlige Studenters Side, thi bortset fra enkelte, som paa lidt ubehagelig Vis har lagt sin Antipati for Dagen, saa har de fleste i deres Færd været indifferente og altid har der været nogle, som med Sympati har set Kvinden slutte sig til Lægernes Skare. Nu tager de mandlige studerende det som en Selvfølge, at Kvinder er Medicinere, og i Aarenes Løb er det gennemgaaende blevet lettere og lettere for de kvindelige Studenter. Men dog, naar Kandidat-eksamen er taget, faar Kvinderne at mærke, at Mændene til syvende og sidst føler sig solidariske og ikke ugerne forbigaar Kvinderne. Ogsaa dette Forhold bliver mindre stærkt udtalt, men denne ikke altid helt haandgribelige og dog mærkbare Modstand føles, især hvor det gælder for de kvindelige Læger at opnaa Specialuddannelse. — Saa meget mere prisværdigt er det, at det er lykkedes en kvindelig Læge, Frk. Eli Møller, at fuldføre et rent videnskabeligt Arbejde, idet hun 1906 tog den medicinske Doktorgrad. Og hvorledes er de kvindelige Læger blevet modtaget ude i Befolkningen? Baade med Varme og Tilbageholdenhed. Med størst Taknemmelighed er de modtaget af Middelstandens og de fattiges Kvinder baade i By og paa Land. Thi ogsaa Landbefolkningen har mødt de kvindelige Læger med Tillid. Der er nu 7 kvindelige Læger, der praktiserer ude paa Landet, 9 har nedsat sig som praktiserende Læger i de større Provinsbyer og 17 har Praksis her i København. 16 af disse 33 praktiserende er gifte, hvoraf 4 med Ikke-Læger, og om flere af de øvrige forlyder det, at Fruens Klientel saa langt fra er det mindste. Nogle kvindelige Medicinere har giftet sig uden at praktisere, og iøvrigt findes der nu kvindelige Læger spredte rundt om paa Landets Stats-, Amts- og kommunale Hospitaler og Klinikker som Reservelæger, Kandidater og kliniske Assistenten. Faa, altfor faa er blevne ansatte som Sygekasselæger, skønt der ved afdøde Prof. Brandes' Initiativ allerede 1890 ansattes en kvindelig Læge som Sygekasselæge i »Gensidig Hjælpeforening for kvindelige Haandarbejdere«. Men der øves fra Sygekassebestyrelsernes Side en absolut Modstand. 5 kvindelige Læger er ansatte som offentligt visiterende

Læger, nemlig 2 i København, 1 paa Frederiksberg 1 i Aarhus og 1 i Horsens. I Forholdet til Udlandet kan nævnes, at en dansk kvindelig Læge har haft den Ære at optages som Korrespondent til et fransk videnskabeligt medicinsk Selskab.

Endnu har ingen kvindelig Læge opnaaet en overordnet Lægestilling. Ingen beklæder Pladser som Overlæge, Fysikus, Distriktslæger og heller ikke som Kommunelæger eller Skolelæger end sige som Universitetsprofessorer. Dog, at de kvindelige Læger om ikke mange Aar vil have faaet Lejlighed til at dygtiggøre sig, saa det bliver en Urimelighed at modsætte sig saadanne Ansættelser, derom kan der fornuftigvis ikke næres Tvivl. Saa er alle de forskellige Arbejdspladser paa Lægernes Virkefelt taget i Besiddelse ogsaa af Kvinderne. Landet er erobret, men naar Kvinderne ikke mere hæmmes og Kræfterne ikke mere spredes til at overvinde denne mere ydre Modstand om Arbejdspladserne, da begynder det vigtigste Arbejde, nemlig en mere indtrængende Undersøgelse af, hvorledes dette Land nu er dyrket af Mændene. Da er det Tid at prøve til Gavns og spørge om den Maade, hvorpaa Mændene har udviklet Lægevidenskaben er den bedste eller blot eneste mulige, da skal Kvinderne for Alvor gøre deres særlige Indsats i Arbejdet. — Thi hvis blot Kvinderne indordner sig i Mændenes Rækker og slavisk gaar ad disses en Gang afstukne Vej uden med vaagen Sans at undersøge, om de Veje nu ogsaa sikkert fører til det egentlige Maal, da betyder Kvindernes Fremmarsch om end *meget* set ene og alene fra et Kvindestandpunkt, dog uden Tvivl *mindre* fra et almindeligt socialt. Men det vil sikkert vise sig, at Kvinderne har noget særligt at give, saaledes at deres Deltagelse i det sociale Liv kommer til at betegne en ny Tid, naar de først har Kampen med Mændene til Side og fuldt ud kan være med i Arbejdet for de forskellige Opgaver. Men dette hører Fremtiden til, og kun den, der lever, vil faa det at se.

Kilde

Kvinde og Samfundet. Årg. 28, nr. 3: s. 35ff. Udg. af Dansk Kvindesamfund. 15. februar 1912.

Kildetype

Dokumentation i avis, magasin e.l.

Tags

Foredrag, Kvindebevægelsen, Taler fra DKS' jubilæumsmøde 1911

Relateret

Louise Astrups tale om de kvindelige kontorarbejdere
28. september 1911

Anna Hansens tale om jordmoderstanden

28. september 1911

Helga Meylings tale om de kommunalansatte kvinder
28. september 1911

Sophy A. Christensens tale om de kvindelige kunsthåndværkere
28. september 1911

Marie Schultz' tale om kvindernes ansættelsesvilkår i statsfunktionærembeder
28. september 1911

Anna Johansens tale om de kvindelige herreskrædderes arbejdsforhold
28. september 1911

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/regina-petersens-tale-om-kvindelige-laegers-forhold>